

Kassarimaa

Tänavu mai teisel nädalal möödub 20 aastat infolehe „Kassarimaa“ väljaandmisest

Rahvamaja perenaine Liisi ootab sel puhul kõiki neljapäeval, 12.mail raamatukokku koogile ja kohvile, et meenutada kuidas kõik algas ning sirvida juba ilmunud lehti.

Kallid emad, vanaemad ja vanavanaemad!

Soovime teile palju kallistusi oma lastelt ning
õnne, rõõmu ja jõudu sellel meile kõigile nii
ilusil kevadpäeval!

Mälestusi kodusaarelt

VIII osa, algus 2012 aasta mai „Kassarimaas“ nr 31

August Kubja

Külakiiged.

Millal külakiiged Hiiumaal täpselt alguse said, on praegu raske siin võõrsil kindlaks teha. Nende algust võib umbkaudu arvata 1890-nda aasta ümber, pärast seda kui Venemaal hakkas maksma aktsiisiseadus, mille alusel viina ja õlle müük läks riigikontrolli alla ning mõisnikkude poolt asutatud külakõrtsid suleti. Peamiselt oli kiik noorte kooskäimise kohaks, vanemad inimesed tavaliselt sellest osa ei võtnud, välja arvatud erijuhtumid, nagu jaanilaupäevaõhtud, kui jaanitulel võisid viibida kõik, ka väikesed lapsed. Ma oma esimesel jaanitulel viibides võisin olla viie või kuue-aastane.

Kiigeõhtud olid laupäeviti ja pühapäeviti, sest argipäeval oli töö, mis kestis hilja õhtuni. Laupäevaõhtuti ei olnud kiigel palju tütarlapsi, sest tüdrukud tegid koduseid majapidamistalitusi, küürisid põrandaid ja pühkisid pühapäevaks õued puhtaks. Pühapäeva ennelõunat kella 10-12 peeti kirikuteenistuse ajaks ja siis ei lubatud mingisugust tööd teha, pärast seda võis talitada koduseid talitusi.

Kiigel käimine toimus suvel, sügise tulles ei saadud halbade ilmade ja külma tõttu enam kiigel käia, siis täitsid selle aset talgud. Sügisel olid linalõugutamise ja talvel ning varakevadel villakraasimise talgud. Linu lõugutasid ja villu kraasisid tüdrukud, õhtul pärast tööd tulid ka poisid ning siis algas pillimäng tantsuga. Talgutel olid oma kindlad seadused ja väikesed kooliealised poisid ning tüdrukud ei tohtinud talgutest osa võtta. Leeritamata tüdrukut ja poissi peeti alaealiseks ning nad olid külanoorde elust välja lülitatud. Nendel olid omad grupid ja kiigel käisid nad siis, kui teisi seal ei olnud. Alaealiste grupil puudus pillimees, oli ringmäng, paarismäng, pandi- ja pimesikumäng. Need mängud olid tüdrukutel ja poistel ühised. Poistel oli suvel veel eriharrastus – kurniviskamine.

Isiklikke kiigemälestusi.

Kui Kuusiku külasse asusime, oli kiik Väherna karjamaal ja seal võisin esimest korda oma elus suurel kiigel kiikuda – olin siis seitse aastat vana. Eelmine kiik oli olnud kaugemal metsa sees, aga see oli just põllu ääres, kust karjamaa algas. Noored, kes selle kiige olid ehitanud ja

selle ümber koondunud, olid juba kõik suureks kasvanud ning laiali läinud: Tooma Joosep merele läinud, Kusti Tallinna elama asunud, Andrese Joosep ja Antsu Joosep baptisti usku läinud ja selletõttu lahkunud teiste hulgast. Sülla Aleksander oli abiellunud, Jaagu Sass merele läinud, Oosi Juhannes, Sihi Kusti ja Aleksander olid Tallinnas, Rea Joosep endasse tagasi tõmbunud ja elas üksikut vanapoisielu. Väherna omad poisid: Juhannes Vene kroonusse kutsutud, sealt ära karanud ja maalt lahkunud, Joosep surma saanud, Ruudi ja Oskar alles noored, minust nooremad.

Tüdrukud: Andrese Maria oli abiellunud, elas Kassaril, Juuli ja Maali olid Tallinnas, Jaagu Leeni ja Maali samuti Tallinnas, ka Antsu Leeni oli lahkunud. Sülla Liisa ja Maria olid isegi Peterburi jõudnud. Väherna Maria abiellus. Koduküla oli olnud nagu pesa rändlindudele, suureks kasvades olid lennanud ära, järele oli jäänud ainult kolm kõige nooremat: Väherna Lovise, Leetselja Olga ja Tooma Joonas. Jaagu Juhannes oli baptist ja ei võtnud osa.

Selline olukord oli minu külasse asudes. Kiik oli liiga

suur ja kasutamata ning peremees hävitas selle. Küla jäi ilma kiigeta. Siis tegi Tooma Joonas oma kodu õuele väikese kiige, kus võis harva ka pühapäeviti käia. See olukord oli ebaloomulik ja pealekasvav noorus vajas uut kiike. Sobiv koht leiti külast väljas, idapoolisel küla serval asuva Mikhli karjamaal, maantee ääres. Peremehelt saadi ehitusluba, sest peremehel oli endal kaks poega peale kasvamas, kes ehitusest ka osa võtsid.

See oli ühistöö, milles iga poiss kaasa tegi: Leetselja Leo ja Sass, Sihi Hermann, Soopeetri Kusti, Sülla Juhannes, Jaagu Oskar, Mikhli Robert ja Hermann, Tooma Joonas, Rea Oskar ja Väherea Jürss olid sel suvel juba laevas merel.

See aeg oli enne Esimest Maailmasõda. Olin kõige noorem selles ehitusgrupis. Selle kiige ehituse juures selgus, et mul ei ole sünnipärast seltskondlikku meelt ega sobivust. Olles kõige väiksem ja noorem, ei määratud mulle otsekohest töökohustust, pidin aitama teisi töö juures, tooma neile tööriistu kätte ja hoidma asju kinni, kui nad töötasid. Aga enne kui kiik oleks täiesti valmis saanud, pidin nende seltsist lahkuma. Kiige käsipuud lasti võlla sisse toll ja kolmveerandise puuriga, aga ladvaotsade jaoks, mis alla põhja või istmelaua sisse

tuli lasta, oli see puur liiga jäme, need augud tulid peenema puuriga puurida – üks toll ja veerand. Kõige lähemas talus Soopeetril oli selline puur olemas ja mind määrati seda kiigeplatsile tooma. Keeldusin ja ütlesin ei – mina ei lähe. See oli ühistöö juures jäme distsipliini rikkumine, millele järgnes karistus – ühiskonnast välja heitmine. „Kui sina ei lähe puuri tooma, siis sina ei tohi siia kiigele üldse tullagi ja pead praegu kohe meie juurest lahkuma“; tegid poisid otsuse. Valimiseks ja mõtlemiseks anti aega. Jäin oma keeldumise juurde ja lahkusin kiigeplatsilt. See oli kevadel. Kogu suve olin kodus ega käinud külapoistega ühes kiigel. Isa oli kodunt ära Tallinnas ehitustööl ja ema ei hakanud uurima, mispärast ma teiste poiste seas väljas ei tahtnud käia. Ainult üks kord suve jooksul, ühel pühapäeval Jaagu Oskar ja Mikhli Hermann käisid mind kodus vaatamas. Lugesin raamatuid ja kui neid ei olnud käepärast, siis lehitsesin suurt perekonnapiiblit. Sügisene kooliaeg sundis jälle teistega kaasas käima. Olin oma karistusaja ära kandnud ja järgmisel suvel võisin vabalt teistega kiigel käia.

Selle kiige ajal kasvasin ma suureks poisiks ja ühel laupäeva õhtul kiigelt koju minnes võeti mind kaasa

„küla peale“. Väherna Lovise magas rehekoja otsas asuvas kambris ja me läksime teda vaatama. Üks poistest koputas uksele ja hüüdis ukse lahti. Olin esimest korda tüdruku kambris ja Leetselja Sass tõmbas traditsiooni kohaselt kambri seina peale „risti“. Sellega olid teised külapoised tunnistanud mind omakohaseks.

Pärast sõda, Saksa okupatsiooni ajal, kui Eesti polgud laiali saadeti ja Vene sõjaväest vabaneti, tuli igaüks oma koju tagasi. Isegi linnadest tuldi tööpuuduse tõttu maale tagasi ja paljud jäidki maale elama. Siis oli jälle küla poisse täis ja kiik väike ning külast kaugel. Ehitati uus suur kiik küla taha Tooma talu põllu äärde karjamaale vastu Metsapere küla, mille nimeks oli põlluotsa mets. See oli suurim kiik, mida Hiiumaal üldse olin näinud. Ümberkaudsete külade poisid ja tüdrukud käisid seal koos kiikumas ja tantsimas. See oli Kuusiku kiige hiilgeaeg. Varsti muutus olukord, vabadussõda viis jällegi küladest poisid, tüdrukud läksid linna, peamiselt Tallinna. Pärast sõda said paljud noormehed asundustalud mõisadest, nad abiellusid, lahkusid külast ja hakkasid põllemeesteks. Meri oli jällegi vaba, see võttis oma osa külast ära. Kiik oli liiga suur ja raske sellele väikesele hulgale, kes olid

järele jäänud. Tekkis uus kooskäimise paik, kiik jäi unustusse ja hävis.

Unenägu.

Küla peal käimine tõi esile ka mõtte, missugune võiks küll viimaks olla mu pruut ja tulevane seltsiline. Mõned olid unes näinud oma pruuti enne abiellumist juba kaua aega ette.

Unenägudel olid oma kindlad reeglid. Kui juhtusid nägema noorkuud esimest korda ja sul mingisugune asi käes oli, siis pidid selle asja ööseks oma padja alla panema, aga magama minnes ei tohtinud enam ühtegi sõna kellegagi rääkida, siis pidid kindlasti oma pruuti unes nägema, kes sulle elus naiseks saab. Seda juhust ei tohtinud aga otsida, vaid see pidi nagu kogemata iseenesest tulema.

Oli kevadine ilus vaikne õhtu, seisin õues ukse kõrval, selg vastu uksepiita ja kuulatasin konnade krooksumist, vaatlesin metskurvitsate lendu ning kuulsin kaugemal jänesehüübi huikeid. Üks käsi

püksitaskus ja taskurätik käes, nagu kogemata tõstsin silmad üles tähtede poole ja nägin noorkuud. Oli hea meel – nüüd on pruut käes, hiline aeg, teised kõik juba magamas, kellegagi enam vaja rääkida ei ole, panen taskurätiku padja alla ja näen pruuti unes. Hiilisin tasakesi uksest tuppa voodi juurde, panin taskurätiku padja alla ja heitsin magama.

Nägin unes, et olin Lassi Pendil, istusin rehetoa räästa all suure paku peal peretütre Maali kõrval ja rääkisime juttu, kedagi teisi inimesi polnud. Hommikul ärgates oli unenägu selgesti meeles. Maali oli kena tütarlaps, ainult mõni aasta minust vanem, nii et pruut ja tulevane naine oli kindel.

Öeldakse, et eksimine on inimlik, aga seda pole kuulda olnud, et ka vaimude vallas eksitusi ette tuleb ja veel niisuguseid, millel kurvad tagajärjed. Vaim, kes mulle unes näitas Pendi Maalit, eksis, sest Maali ei saanud iialgi minu naiseks.

Minu isal Priidul oli teisi vendi, vanem vend Andres ja nooremad Toomas ja Juhannes. Andrese kõige noorema poja nimi oli August, ta oli minust vanem. Ees- ja perekonnanimi sama, ainult isanimed eraldasid meid üksteisest. Nüüd see vaim, kes sel öösel unenägusid korraldas, ei osutanud isanimedele mingit tähelepanu ja eksis ning näitas Andrese poja pruuti Priidu pojale.

Maali abiellus Andrese poja Augustiga ja õpetaja kantslist oli tõendatud, et on üks Jumalast ühte loodud paar. Olin tol korral kaitseväes, kui neil pulmad olid. Koju tagasi tulles sain aru, et minu unenägu oli olnud eksitus, ka vaimud võivad eksida.

Pärast ei ole enam sellist juhust tulnud, et oleksin unes näinud pruuti. Olen küll katsunud teda omal käel otsida, aga siiski on ta tänini leidmata jäänud. Paistab nagu oleksin õnnetu tähe all maailma sündinud.

– Lõpp.

Maalaps

Lugu raamatust Eesti põllumajandus XX sajandil II/Tallinn 2007

II osa, algus 2015 aasta detsembrikuu „Kassarimaas“ nr 38

Arvo Sirendi

Näiteks oli meie külas olemas A.Saali ajalooliste jutustuste täiskomplekt, oli ka Enn Kippeli „Kui raudpea tuli“. Lugesime massiliselt kriminulle ning eesti ja välismaise kirjanduse klassikat, mis olid ilmunud kodanlikul ajal. Selle baasil ning tegelikkuses nähtu ja kuuldu alusel polnud meie jaoks mingi probleem Hans Leberechti „Valgus Koordis“ ja selle alusel vändatud film oma äranägemise järgi lahti mõtestada. Koolis tuli sellest kirjutada ettenähtud teadlikkusega ja kirjutatigi. Lapsed õppisid tõe ja vale vahel vahet tegema, rääkima koolitunnis üht ja kodus teist. Mingisugust kahestumist vaimumaailmas enamik meist kindlasti ei tundnud. Ülikooliski võis kõiki teooriaid maailma asjade kohta isegi eksamil rääkida, ent kõigile teooriatele ja seisukohtadele tuli anda vaid ametlik hinnang ning lõpuks öelda ära ka „kogu ametlik bolševistlik tõde“. Maalapsed teadsid, tundsid ja mõistsid kõike seda. Nad olid ära õppinud „kassi-hiire mängu“. Noored õppisid võimalikke ohtusid mõistma ja sellele vastavalt käituma. Heino Kiige „Tondi öömaja“ tuli

palju hiljem ja ega seegi kopeerinud tegelikkust, vaid kajastas põhiosas tegelikkust. Topeltmõtlemisest ja selle transformatsioonist kolme järjestikuse generatsiooni kestel ning sellega seotud ambivalenttsuse probleemistikust totalitarismi perioodil on kirjutanud Aili Aarelaid (2000).

Laps suunati poliitilise karjääri redelile – oktoobrilaps, pioneer, komsomol, parteilane. Surve lastele toimus otse ning läbi lastevanemate ja õpetajate. Viimaseid ähvardati ka töökoha kaotusega. Seda iseloomustab ilmekalt ENSV MN esimehe asetäitja sm. Ansbergi kõne EK(b)P KK 1950. a. märtsipleenumil (Arold 1999). Omaaegset skautide ja gaidide, noorkotkaste ja kodutütarde liikumisega ei tohtinud seda võrrelda. Ei tohtinud meelde tuletada seda, mida kästi unustada. Sõjajärgse aja lapsi mõjutasid ka laulud, muusika, mängud, sport. Pillimängu asemel lauldi külapidudel, kammipilligi mängiti omatehtud kammil, piid rauasaega lennukipleki sisse saetud. Ka pallid olid enamasti ise tehtud. Mängukaardid tehti ka ise. Lihtne oli mängida kurni,

lipuvarrast, tagumist paari jm. Jooksumänge, millest paljusid praegu enam tunta. Muidugi polnud jooksukingi, polnud mingeid jalavarje isegi kooliskäimiseks. Rõivad ja jalavarjud olid lapsevanemate tehtud. See, kuidas sa hakkama saad, oli iga pere oma asi.

Lenini, Stalini ja kommunismi kohta oli tehtud kümneid üsnagi hästiviisistatud kiidulaule. Mõnikord kasutati neis rahva omaloomingu sõnu. Neid laule lauldi kas või sellepärast, et nii sai võimalikuks ka eesti rahvuslike laulude laulmine kooli, rajooni ja vabariiklikel laulupidudel, samuti populaarseks kujunenud suvepäevadel, mida rahva hulgas kutsuti ka võsaleeriks. Partei aga pidas laulu väga oluliseks ja jälgis mängu. Näiteks laulus „Süda tuksub ...“ oli ära keelatud viimane salm: „Kui on hüva pärituul, lendab vene nii kui kuul ...“. Kardeti, et mõni soovibki soodsat pärituult, tõenäoliselt läänetuult.

Küüditamine tekitas hirmutavaid vastuseita küsimusi ka laste mõtlemises.

Miks viidi Siberisse minu 9-aastane sõbranna Ilse? Kas

meid ka viiakse?” küsis väike tüdruk oma emalt. „Meid ei viida. Me oleme vaesed,” vastas ema. Küsija ei sõandanud rohkem pärida. Ta teadis, et Ilse pere polnud sugugi rikkam.

„Miks metsavennad tapsid väikese Elluti isa ja ema? Kas meid ka tapetakse?” küsis 9-aastane poiss oma isalt. “Elluti vanemad olid vist segatud poliitikasse. Meie ei ole,” vastas isa. Ellut rääkis pärast, et üks metsavend oli küsinud teiselt: “Kas tõmbame kutsika (Elluti) ka maha?” Teine olevat vastanud, et lastega nad ei sõdi. Elluti isa oli olnud Saksa ajal külavanem ja arvati, et Vene võimu käest päästis teda lubadus teha nendega koostööd.

Laste hirmude äravõtmine vanemate poolt on üks asi. Lastel on lootust unustada need niikuinii. Teine asi on riikliku vägivallega passiivne leppimine või selle õigustamine. Alati on leidunud inimesi, kes on kinnitanud, et ju on karistuse kandjad siis milleski ka ise süüdi kuni selleni, et nad ongi päriselt süüdi. Õige hõlma ei hakkavat ju keegi a la „Eks vaadake mind! Mina olen aus ja õige ning seepärast keegi mind ka ei süüdistata”. Ja kui lugeda veel ka selle aja ajalehti, siis seda esitatakse kui ausate inimeste arvamust, kogu rahva tahet, õigluse võitu

jne. Pole vaja vanu lehti üles otsidagi. Lugegem tähelepanelikult tänaseid ja eilseid lehti!

Märtsiküüditamisega Siberisse saadetud ja seal tagakiusamise režiimi tingimustes üleskasvanud või seal sündinud eesti maalapsed (Eestimaa lapsed) õppisid hoiduma oma arvamuse avaldamisest ka pärast seda, kui olid ära õppinud vene keele. Nad ja nende vanemad olid kogenud hirmu, määramatust, teadmatust, abitust, õigusetust, allutatust, tundnud abjektsiooni jõudu andvat vihkamist (vt. Kristeva, 2006), jälestust, põlgust, aga ka jõuetut viha, alandust, kättemaksusoovi, lootusetust. Täiskasvanuid sundis kõike seda taluma ellujäämise instinkt, aga eriti vastutus oma laste ees. Neil tuli taluda mitme nädala vältel loomavagunitest Siberi poole liikudes nälga, janu. Haisu, pimedust, magamatust, kurnatust. Nad nägid ülerahvastatud vagunitest surmavaakuvaid haigeid ja surnuidki, keda ei saadud kaasa võtta ega tahetud ka maha jätta, et jääks mingi koht, kuhu nende põrm matta ja mälestused kaasa võtta.

Määratud punkti jõudnuna suhtus kohalik elanikkond väljasaadetutesse vähemalt esialgu mõningase

ettevaatlikkusega. Nende teadvusesse oli propaganda abil üles ehitatud ettekujutus fašistidest ja rahvavaenlastest ning paljud neist nägid selliselt sildistatud inimesi elusast peast esimest korda. Puudulikule keeleoskusele vaatamata asendus kohalike tõrjuv hoiak üsnagi kiiresti inimliku suhtlemisega. Seepärast ei süvendanud küüditamine selle ohvrite teadvuses teadlikku ega alateadvuslikku russofoobia kompleksi Siberis ega pärast Eestisse naasmist Stalini surma järel. Peagi kuulutati Stalin *igavesti elamine* ametlikult lõppenuks. Lenin aga *elas igavesti* edasi kuni 1980.aastateni, mil tema inimvaenulikele tumedatele tegudele pisut valgust heitma hakati.

Kolhooside tegemine muutis külaelu. Ühistegevus oma senises tähenduses lakkas olemast. Ühisest tööst sai ühine sunnitöö. Ühisele vaba aja veetmisele kleebiti juurde poliitiline maik ja silt. Kolhoosipidudele tulid ilmtingimata ka need, keda keegi ei oodanud ega miski peale purju joomise ei huvitanud. See muutis kolhoosipeod omaaegsetest külapidudest erinevaks. Paljud inimesed ei soovinud nendest „labrakatest” osa võtta ja keelasid seda ka oma lastele.

Kolhoosidest ja sovhoosidest aga lahkusid noored niipea, kui võimalik. See oli nii noorte kui ka täisealiste hinnang tollaegsele maaelule. Küllap aga oli sellegi taga riiklikku poliitikat, sest võimud olid võtnud suuna tööstusele ja riigi kaitsele.. Maaelanikke oli 1940. aastal 700300 (66,4% elanike koguarvust), 1966.aastal 480800 (37,4%). Vahetult põllumajanduses töötas aasta ringi 1940.aastal 462700 inimest, 1965. aastal 172000, sh. kolhoosides, sovhoosides jt. Riiklikes majandites 137600 (Tönurist, 1967).

Võimude suhtumine sinimustvalge mis tahes kombinatsioonidesse oli patoloogiline. Selles nähti natsionalismi ilmingut. Veidruse üles ehitatud ka võitlev ateistlik hoiak. Enne 28.detsembrit ei tohtinud (jõulu)kuuske tuppä tuua, poes ei tohtinud müüa kuuseheiteid, küünlaid, talvepiltidega postkaarte, verivorsti, piparkooke. Kodudes ja koolis käisid kontrollid. EPA ühiselamu tubadest astusid jõulu eel läbi partorg ja haldusprorektor. „Mida see punane õun, kolm küpsist ja kolm kompvikki sümboliseerivad? “Kunst poleks olnud vastata, et maakera punaste embuses, marksismi kolme komponenti ja kolme allikat. Kunst oli vaikida, sest

irooniat ei andestatud, kuna see oli asetamine teadlikku vastasseisu võimuga. Tundub, et algkooli programmides oli poliitikat mõne protsendi jagu, keskkoolis ja tehnikumis umbes kümnendik, ülikoolis koos sõjalise õppusega peaaegu viiendik.

Rahuaegsed uued põlvkonnad maalapsi aga hakkasid kõiki eelnevate põlvkondade muresid ja probleeme järk-järgult unustama või mitte teada tahtma. Polnud ka mõtet probleemidega leppida üksnes seepärast, et Velikije Luki lahingutes oli palju raskem, et sõjajärgsetel aastatel polnud koolivihikuid ega õpikuid, et kõigest oli puudus alles hiljuti. Pretensioonikamad olid nn komsomolipõlvkonna lapsed, kes esialgse küpsustaseme saavutamisel väljendasid sagedasti pahameelt, et maailm hoopiski ei vasta nende õigustatud ootustele, et nende vastuvõtuks pole küllalt hoolsalt valmistatud, et sellistes oludes pole nende kasv ja areng piisavalt tagatud. Seda kõike pole kunagi olnud, ei siis ega varem või hiljem. Kuid siis olid esmajärgulised materiaalsed eluvajadused põhiliselt rahuldatud ja noor inimene pidas silmas karjääri, kuuluvust, tunnustust jms. Eluks nõutavate teadmiste hulk ja kooliaeg kasvab põlvest põlve, mistõttu

sotsiaalse küpsuse saabumine isikliku töö- ja elukogemuse kaudu hilineb, kõlvatute ahvatluste valdkond aga täieneb palju kiiremini kui kõlbeliste elamisvõimaluste pakkumine. <kes niisuguses olukorras suudab vastu pidada, toime tulla ja läbi lüüa, saab ilmselt paremaks võrreldes eelmiste põlvkondadega. Igatahes uus põlvkond on olnud enamasti targem, võimekam ja edumeelsem sedamööda, kuidas kasvu- ja arengukeskkond on paranenud. 1960.aastatel sündinud maalapsed polnud kooliealistena enam eristatavad alevi- või linnalastest. Küllap nad polnudki enam erinevad.

Ilmselt pole tänaseni veel lõplikult selgunud, kas inimene sünnib loomu poolest heana ja vaid olud rikuvad, või sünnib ta halvana ja kasvatus peab temast hea inimese tegema. Kas oli õigus Rosseaul või Voltairele, kas on inimene ise oma õnne sepp või on saatusel määrav roll inimese elus. Prantsuse Senati sekretär ütles, et 50% prantslastest mõtleb nagu Rosseau ja 50% nagu Voltaire. Võib-olla on õige see, et igas inimeses ongi hea ja kuri tasakaalus 50:50, ning tulemus sõltub sellest, millisesse aega ja ruumi ta sündis, kuhu teda kallutatakse ja kuhu ta ise

püüdleb. Anarhist Michael Bakunin (1964, tsiteerinud B. Goodwini järgi) kirjutas, et ükski inimolend ei ole sünnilt hea ega halb ning vabadusarmastust, õiglus- ja solidaarsustunnet, vabadusarmastust, tõe, mõistuse ja töö kultust või pigem austamist saab inimeses arendada ainult kasvatuse ja hariduse abil. Niisiis tuleb võidelda paremaks saamise nimel. Kes seda ei viitsi teha, sellest igakord küll asja ei saa. Vene ajal kästi vaadata, mida ütles kasvatusteadlane ja praktik Makarenko. Nüüd, mil tarku nõuandjaid on sadu, otsitakse ikkagi veel lisa-abinõidadelt, ennustajatelt, kaardimooridelt, astroloogidelt, ning sagedamini kui iial varem. Meedia pakub sellekohast teavet iga päev mitu korda päevas.

Talulaps oli sündimisest peale mingil moel just selle talu laps, kus ta sündis. Polnud just väga raske arvata, kas see talu sillutab tema eluteed, aitab õppida ning elus kaugemale ja kõrgemale jõuda või jääb see talle kogu eluks koormana kaela, millele tuleb ellujäämise nimel ohverdada lapsepõlv ja noorus, kogu oma elu ja tervis. Eestis polnud kulakuid, kuigi klassivõitluse ideedega relvastatud bolševikud neid siit leidsid. Kes otsib, see leiab. Eestis olid ülekaalus talud, kus vanematel oli üldjuhul piisavalt lootust kõik oma lapsed korralikult toita, viisipäraselt kasvatada, parasjagu koolitada, nad kõik konkurentsivõimelistena ja ka materiaalselt toetatuna eluvõitlusesse saata, neist ühele talu pärandada, et eluring võiks samal moel

jätkuda. Ent Eestis oli ka rentnikke, kehvikuid, asunikke, vabadikke, popse, sulaseid, päevilisi. Nende maa-lastest saatuses mängis päritolu niisama olulist rolli, kuid see ei aidanud neid edasi, vaid pigem kiskus tagasi. Selles kontingendis leidis omajagu ratsionaalselt arutlevaid noori ja vanu, kes küll kolhoose (nn põllumajanduslikke artelle) ei soovinud, kui ka oma senist seisundit eriti lootusrikkaks ja ihaldusväärseks ei pidanud. Neil oli vähe kaotada või polnudki midagi kaotada. Neil võis olla lootust võrdseks saada nendega, keda nad seni olid kadestanud ja kelle seisundit endale soovinud. Nad lootsid, et kui hakatakse nende tööd teistega võrdselt hindama ja tasustama, siis nad alla ei jää.

– Järgneb

MERE LÄHEDUS

NÄITUS

Külli Laidla

tekstiilidest ja fotodest

Näituse avamine 12. mail kell 18.00

Orjaku külamajas

12. maist 15. septembrini

12. mai-16.juuni avatud neljapäeviti

15.00-20.00

al. 20. juunist iga päev 11.00-19.00

**KASSARI
KKNP
KULTUURI-
NELJAPÄEVAD**

Viis talve Suuremõisa lossis 1948-1953

Hanikatsi Marju

s.1938

Saabus aasta 1949, olin juba kaks talve Suuremõisa koolis käinud. Vahetusid Õpetajad, direktoriks tuli Erich Maadik, klassijuhatajaks Leida Kogermann.

Olid siis talved lumised, külmad ja pikad, vahest tundus, et talv ei lõppegi. Meil, kes internaadis elasime, oli kergem küll, sest ei olnud vaja alati õue minnagi.

Koolielu tegi rõõmsamaks see, et tähtpäevadeks nagu näärid, maipühad, oktoobripühad, tuli ikka eeskava õppida. Selleks olid lühinäidend, laulud, (rahva)tantsud, luuletuste lugemine ja tehti ka püramiide, võimeldi. Selleks hakati aegsasti valmistuma, et pidu õnnestuks. Näidenditest on meelde jäänud „Tare tareke“, kus minul oli jutustaja osa. Algas sõnadega: „Varjab taret metsatukk, väravale pandud lukk“ jne. Koolipeod olid ikkagi suureks vahelduseks igapäeva koolielus. Mis ikka veel hea oli, oli raamatukogu, kust sai raamatuid lugemiseks võetud. Pahatihti juhtus nii, et internaadis õppetundide ajal oli juturaamat õpikute peal ja sellest ei tulnud midagi head.

Oli siis olemas ka spordiväljak, kus võistlused toimusid ja sai võrkpalli mängida.

Kui tuli õpetajaks Virve Remmelgas, tehti kooli elavnurk. Seal olid igasugused toallilled. Tema asutatud on ka praegune kooliaed.

Sündmused, mis sellest aastast on meelde jäänud, on märtsiküüditamine, millest olen juba kirjutanud ja kolhooside asutamine. Hanikatsi pidi saama Kassari Koidula kolhoosi koosseisu. Teispere ja meie pere arvasid, et kohe ei peaks minema kolhoosi. Siis aga pandi peale piimanorm, aga et seda ei saanud saarelt ära viia, tuli see võiks teha ja kolhoosi anda. Lisaks pandi peale ka maks, mida ei jõutud maksta. Vist üks aasta pidasid saarerahvas vastu, sest ei jõutud nõudmisi täita. Nii tuli ikkagi kolhoosi astuda.

Kord oli nii, et võis perel jääda üks lehm ja lambad. Teisperelt viidi ära kolm lehma, meilt kaks. Ja noored hobused, mis olime ise kasvatanud, vahetati Kassari vanade hobuste vastu, kes olid üsna kehva tervisega.

Vilja külvata enam ei lubatud, võis olla kartuli-peenramaa. Vilja pidime

saama normipäevade eest, aga saime nii vähe, sest ei olnud palju tööd, millest normipäevi saada. Heina tuli teha oma loomadele ja ka selleks, et talvel veeti seda Kassari. Suveks toodi laiule kolhoosi lambakari, mida pidi karjatama, et nad heinamaale ei pääseks, sest need aiad, mis olid, ei pidanud nii suurt karja kinni. Selleks oli hea abiline koer Muki, kes hoolega valvas, et lambad üle piiri ei läheks.

Et elasime küll laiu peal, igavust tunda ei saanud. Vahest tulid tuttavad külla ja mõnikord koolikaaslased. Olid meil ka Vahi Anna tütar Anne ja Kogermann Leida tütar Heli. Nendega oli hästi hea koos olla. Seda ka nüüd, palju aastaid hiljem.

Ja Teispere Priidu, Johannes ja Anna, kellega koos alati oli huvitav rääkida. Priidu oskas vanaaegseid lugusid rääkida, mida ma tookord ka kirja panin. Annast on jäänud mälestus sügavalt uskliku inimesena ja minusse on ta jätnud juba lapsena usu Jumalasse, mis ei kustu kunagi.

Minu enda vanaisa ja vanaemaga olin ka juba saanud kurtummade keele selgeks ja suhtlemine nendega ei olnud keeruline.

Tagasi mõeldes, ega elu laialt nüüd kolhoosi ajal kerge ei olnud, aga hakkama tuli saada. Eks mõtlesin juba siis, kuhu tööle minna. Leeni käis mõnikord mind vaatamas ja tõi koolitarbeid. Tema elas siis juba Riisiperes, sest Õunakus ei olnud võimalik elada. Luba ikka mind aidata kui kool läbi saab, et tema juurde elama minna. Mina muidugi ei kujutanud seda ette kuidas elada kusagil mandril, kus merd igapäev ei näe. Ei saa vanaisaga merel purjetamas käia, sest see tuhandenäoline meri on minu arm.

Nii need kooliaastad möödusid ja käes oli 1953 aasta kevad, kui lõpp hakkas lähenema.

Oli meil siis soov Tallinna sõita, aga selleks oli vaja raha teenida. Selleks panime oma klassiga kokku eeskava, millega esinesime Hiiumaal kolmes või neljas rahvamajas. Kavas oli näidend, laulu, tantsu, luuletusi ja muudki. Mäletan seda, et esitasin Juhan Smuuli luuletuse:

“Läksid kalurid hommikul hämaral

neli kalurit raskesse paati,

lained laksusid parda all

mere lõputu müha meid saatis“

Esinemistega kogusime sõiduraha, käisime Tallinnas Estonia Balletikooli lõpetajate kontserdil, kus esinesid Ülle Ulla, Aime Leis ja veel oli, kelle nime ei mäleta. Käisime veel muuseumis ka ja igaüks sai 5 rubla, et endale midagi lubada.

Kooli lõpupeoks katsime oma klassi pika laua endatehtud võileibadega ja koka õpetamise järgi tehtudsaiakestega. Meiega koos olid õpetajad, kes meile olid tarkust jaganud ja muidugi ka kooli direktor Maadik. Peo lõppedes hakkas kõigil kahju, et see kõik enam ei kordu. Aga hea meel oli ikka ka sellest, et üks ajajärk elust sai lõpule.

Kool sai küll läbi, aga kohe ei saanud veel kodust lahkuda. Seda ei mäleta, mis põhjusel, aga kaks suve ja talve elasin veel Hanikatsil. Suvi möödus kolhoosi lambaid karjatades ja vahel õngedega kalal käies. Talvel käsitööga.

Siis, aastal 1955 sügisel tuli reis ette võtta ja Hiiumaa maha jätta. Ega see kerge küll ei olnud, aga pidin leppima, sest teisiti polnud võimalik. Riisiperes, kus Leeni elas, sain tuttavaks tema poja Lembitu perega, kes elasid Tallinnas ja tihti suvel külas käisid. Neil oli kaks tütart Ene ja Eve.

Ükskord küsisin Leeni käest, miks minu ema mind maha jättis. Ta vastas, et sõda tuli peale, muidu oleksime emale järgi läinud Rootsi. Ja isa küsisin samuti, et kes ta on. Leenilt sain vastuseks, et keegi mees, kes teenis samas rootslaste perekonnas, kus minu emagi. Nimi on mulle meeldegi jäänud Risto Lamberk, pidi soomlane olema. Rohkem meil sel teemal enam juttu ei olnud. Ainult ise mõnikord mõtlesin, et miks kasuema Leeni mind ikka aidata tahab, sest ta oli ju võõras inimene, nagu selgus. Ja miks ta minu ema aidata tahtis, et võttis tema lapse enda kasvatada otse sünnitusmajast.

Kuid aeg annab vastused pea kõigile küsimustele ...

JÄRGNEB

Nittimite pere lugu

Otto Nittim

s.1928

*Pildil Priidu Nittim
tsaariarmees ratsaväelisena.*

Minu isa Priidu Nittim pärineb esikülalt Laasi talust, sündinud 1895 kaheksalapselises peres. Esimese ilmasõja ajal teenis ta ratsaväelasena tsaari armees, hiljem võttis osa Eesti Vabadussõjast narva all. Ema Marta Oolmann sündis Õngul-Mänspäel 1897 üheteistlapselises peres. 1908.aastal kolis ema isa Priidu Oolmann, kes oli Õngul metsavahiks, koos perega Kassari, kust ostis Uidu külast Nurme talu. 1921.a. Ema ja isa abiellusid ja asusid elama Kassari mõisasse, kuna isale anti asunikuna maad praeguse Vetsi talli lähedale. Enne esimest ilmasõda oli isa 15.aastase poisina läinud

Soome parvetustöödele raha teenima. Peale vabadussõda käis ta Emmastes laevaehitustööl raha teenimas, et oli võimalik saadud krundile elumaja ja kõrvalhooned (edaspidine Kaasiku talu). Esimesed kaks last Raul ja Magda sündisid mõisas. 1925.a. Olid peahooned valmis ehitatud ja koliti majja sisse ning samal aastal sündis kolmas laps Juta. Mina sündisin neljanda lapsena 1928.aasta 31.detsembril. Viies laps Uno sündis 1930 ja viimane laps Leida 1935. Ähmaselt hakkasin mäletama aastaid 1932-33. Valmis hooned olid elumaja, laut koos kuuriga, saun, kelder. Sepikoja ehitamist mäletan ka veidi, ait ehitati alles 1936. Minu isa oli väga universaalne töömees, kõik hooned ehitas ta ise, võib olla vähest abi tööjõudu kasutades. Tema tegi külainimestele mööblit, laudu, toole, kappe, tegi ka regesid ja vankreid, millised tulid sepikojas rautada. Seoses suure töökoormusega olid meil ka mõne aasta jooksul paar meest sulaseks, kes õppisid sealjuures ka puutööd tegema. Isa oli sel ajal Käina Majandusühisuse (hiljem kooperatiiv) esimees, sai ka mingi palga. Meie talukoht oli 22 hektarit suur ja ei jätkunud algul ikka raha talu võlgade katteks ja suure

pere toitmiseks. Võeti rendile ka naabri lesknaise Joonase Mari talu, kes läks koos kahe lapsega Putkaste mõisa moonakaks. 1937.aastal osteti juurde lehma ja loodeti karjast suuremat tulu saada. Tööd tuli tohutult rügada, vanem vend Raul aitas juba kõiki põllutöid teha. Aga kõik see lugu lõppes sellega, et kui oleks hakanud juba kasu saama, tuli 1940. aastal nõukogude valitsus ja lõpetas kogu selle rendi. Isa teenis aga oma puutööga niipalju lisa, et 1938. aastal osteti Are raadio, milliseid oli mõnes üksikus peres. Peale selle oli meil isa endavalmistatud väike harmoonium, kõik lapsed õppisid sellel veidike mängima. Osteti aga suurem harmoonium Kibus Antoni käest, kes oli pidanud Kassari köstri ametit ja oli ka sugulane. Selle pilli peal mängis minu ema noodist kiriku koraale ning kõik lapsed mängisid selle peal midagi ilma noodita. Meie majas lauldi väga palju ja mängiti pilli – kitarr, akordioni, hiljem ka klaverit. Isa pruulis tavaliselt ikka pühadeks õlut, siis oli külalisi palju, peeti kõiki sünnipäevi ikka laulu ja pillimänguga.. Emapoolsed onud-tädid olid kõik lauluinimesed, samuti näitemängutegijad. Ka meie pere vanemad lapsed Raul ja Magda käisid Kassari

seltsimajas näiteringis ja rahvatantsus. Väga meeldiv oli kui jõulupühade või uue aasta ajal sõideti terve perega reega isakodusse Laasile. Seal pakkus vanaema meile kõiksuguseid maiustusi ja isegi veidi raha kui jõululaule laulsime. Meie lapsed pandi varakult talutööd tegema. Lehmad tuli igal hommikul kell 6 ajada Sääremäele karjamaale ja õhtul tagasi koju. Seoses sellega sai väga palju meres ujumas käia. Sel ajal oli Kassaris täielik vaikus, isegi kui juhtus auto tee peal sõitma, joosti seda kui imet vaatama. Kui 1941.a. suvel seoses sõja algusega mehed mobiliseeriti sõtta, ka vend Raul läks esimese kutsealuste mopiga, siis tekkis olukord, kus mitmes peres ei olnud enam meest, kes oleks põllutöid teinud. Naabruses jäi 80-aastane pime vanamemm (Papli Mare) üksinda. Isa ütles mulle, et pean minema aitama Papli Marel vajalikud põllutööd ära teha. Olin siis 12 aastat vana. Kuna olin kodus enne veidike hobustega äestanud, sain seal ka kõigega hakkama. Hiljem, enne linna minekut, olin 14 aastat vana, kündsin meie põllud kõik kahe hobusega üles. Kuigi palju oli Kassaris 1941.a. ka sõja meeleolu. Saksa lennukid lendasid madallennul Kaasiku metsa kohal ja tulistasid kuulipildujatest saaremaalt tulistati suure kahuriga otse

Kassari peale, heideti ka lennukipomme. Me kõik olime keldris varjul. Õudne oli vaadata, kui Käina kirik ja vabrikahoone põlesid, seal oli suurem tulistamine. Järgmisel päeval tulid Kaasiku uksest sisse minu isa vend Jüri (Võsa Aada isa), ema vend Nurme Kosti ja meie Raul, keda pidasime surnuks. Kõigil olid saksa sinelid seljas ja püssid õlal. Nead maandusid eelmisel õhtul saksa laevadega Sõru sadamas. Muidugi oli rõõm väga suur, aga seda ei jätkunud kauaks. Sakslased lubasid Raulile, et too jääb Hiiumaale omakaitseks ja kaugemale ei lähe. See oli ainult petmine. Varsti viidi ta Tartusse ja hiljem saadeti Velikie-Luki-Neveli alla, kus sai rindel raskelt haavata ja viidi Saksamaale hospitali. Sealt tuli ta 1944.a suvel puhkusele ja enam tagasi väeossa ei läinud, kuna venelased tulid peale. 1948.a. tuli ta enne kolhooside moodustamist Tallinna tööle. Pojad Madis ja Margus. Tütar Maire Varma mängib Pärnu sümfooniaorkestris viiulit.

Magda abiellus juba 18-aastaselt, suri varakult, 39-aastasena, abikaasa Sein, Hugo. Tütar ja poeg. Elased Tallinnas. Hugo abiellus uuesti Tõnismäe, Pärnaga, mõlemad on juba manalas. Poeg Valev Sein ja tema abikaasa Kalli Sein on

kunstnikud Laukal, tutvusin nendega 2014 suvel-

Juta õppis Kärkla Reaalkoolis ja peale selle Tallinnas Pedagoogilises Koolis. Oli Harju rajoonis Oru koolis aastaid kooliõpetajaks. Abielus oli Melk, Albertiga, kes oli kolhoosi esimees. Neil kaks tütart.

Mina ise õppisin Haapsalu Tööstuskoolis elektri erialal 1943-46. Peale lõpetamist määrati kõik Tallinna tehasesse „Ilmarine“. See oli suur masinaehitustehas. Peale sõja töötas seal palju saksa vange. Paralleelselt töö käimisega õppisin viis aastat õhtuti Tallinna Elektromehhaanika

Tehnikumis tugevvoolu erialal. 1951. aastal sain diplomi ning seejärel määrati mind tööde normeerijaks. 1954.aastal abiellusin Hedvig Leesmaaga, meil kaks poega. Asusime elama tehase ühiselamusse neljaks aastaks. Samal aastal määrati mind elektroremonttöökoja meistriks. Tehases töötamise ajal võtsin osa paljudest isetegevusringidest:

laulukoor, meesansambel, puhkpilliorkester ja tantsuorkester. 1961. a. läksin kutsekooli õppemeistriks ja 1964-1999 olin Tallinna Polütehnikumis tootmisõpetuse õpetaja nii eestikeelsete kui venekeelsete rühmadega. Sealt maalt edasi olen pensionil.

Noorem vend Uno elas aastaid Käinas ja töötas koondises traktoristina.

Noorema õe Leidaga elame veel kahekesi. Leida lõpetas Haapsalu Õpetajate Seminari 1954 ja oli kuni pensionile minekuni Kose alevi kooliõpetajaks. Abielus oli ta

kolhoosi zootehnik Vaarik, Rihoga. Neil kaks tütart. Vanem tütar Marika Vaarik on nimekas näitleja teatris NO-99, abikaasa Mart Soo nimekas muusik.

Vaatamata sellele, et Nittimite pered elasid enamuse oma ajast linnas,

olime me kõik suviti Kassari inimesed. Nii minul juba üle 70-ne aasta.

03.02.2015

1971.a tehtud perekonnapilt vanemate kuldpulma päeval

Kassari mõisa lugu

Otto Nittim

Kassari mõisa kohta olen kuulnud oma vanemate ja äia käest ainult mõningaid üksikasju. Kahju, et ei osanud küsida rohkem siis, kui mu vanavanemad veel elasid, nendel oli mõisaga palju kokkupuutumisi. Minu abikaasat ka enam juba üle aasta ei ole, kes teadis minust nendest asjadest palju rohkem.

Kui minu vanemad abiellusid 1921.aastal, siis alustasid nad oma elu mõisa hoones, sest isa oli Vabadussõjas olijana mõisalt maad saanud. Kuna ei jõutud kohe omale uut elumaja rajada, elasid mitmed asunistest abielupaarid mõisa ruumides. Peale minu vanemate elasid seal veel Priidu Erik ja Liisa; Kopli Gustav ja Leeni; Mölder August ja Liisa; Alof Aleksander ja Leeni ning Priidu ja Mari Elmi. Neil oli võimalus seal ka lehma pidada. Minu isa tegi mõisa ruumides tislari tööd. Kaks esimest last sündisid vanematel mõisa hoones. Toa naabriks oli neil olnud kooliõpetaja nimega Lesk (saarlane). Tema vist väga hästi puutööd ei osanud, seetõttu oli kaubelnud, et minu isa ka koolipoistele puutööd õpetaks. Seda ta oli ka teinud, lasknud poistel

linnupuure ja lihtsamaid asju valmistada.

Olen kuulnud, et vanadest taludest ja arvatavasti ka popsidest pidi üks inimene mõisas käima tööl (moonakaks) talukoha võlgade katteks, kel neid oli.

Kindlasti tean, et mõisa aidamees oli Andrus Vahe, kes olla olnud väga hea südamega ja andnud vilja niisamuti mõnele vaesele. Mõisa möldriks oli minu abikaasa vanaisa Priidu Alof. Muidugi toimus vilja jahvatamine mäe peal tuulikus (praegune omanik Kalev Vahe).

Mõisa kutsariks oli mingil ajal olnud peale Tamme Villemi ka Juhan Kibus (Lao Juhan). Mõisa tallimees oli Gustav Alof. Neid mehi ma oma silmaga nägin. Kärneriks oli Kibus Anton, kes elas peale mõisa oma elu Kärneri majas mõisa külje all. Olen kuulnud, et ka mu vaarisa Magnus

Hollmann (Oti Maunus), oli mõisas teinud müüritööd kellu käes. Seakarjusest sigade Aadust on palju jutte olnud, teda kõik teavad. Minu isa oli teinud temale surnukirstu ja ütelnud, et Aadu peab maetama mõisnike kõrvale ja nii ka tehti. Mõisaproua oli Aadu igal kolmapäeval saatnud Laasile värsket võid tooma, vahel oli Aadu ka võikirnu vändanud. Meil oli ta sagedane külaline.

Minu emapoolne vanaisa Priidu Oolmann oli Öngul metsavahiks. See mets kuulus Kassari mõisa alla, talunikud ja asunikud käinud

Kassarist sealt tihti omale ehituspalka viimas.

Minu isapoolt kauge sugulane Anna Tae (neiuna Nittim), rääkis minu abikaasale, et oli mõisas teenistuses Stackelbergide juures pesutriikijana. Palgast ma ei tea, aga nende

talvekorter oli Tallinnas Toompeal, seal kus nõukogude ajal oli Tervishoiu Ministeerium. Teda võetud ka talviti sinna kaasa. Saksad olnud temagi vastu väga lahked ja heatahtlikud, loomulikult tegi mõisaproua ka temale kingitusi.

Kõrtsidest olen kuulnud niipalju, et Orjaku ja Kassari piiril elas Sopi Maunus (Lepa Anna vend). See oli vana madal maja koos laudaga ja see olla olnud kunagi Sopi kõrts. Olin lapsepõlves tihti selles majas. Teine kõrtsimaja olla olnud praegu rahvamaja, kõrtsmikuks Palade Maunus (Marie

Underi vanaisa). Kultuurilistest üritustest olen kuulnud oma emalt, et ta oma õdede ja vendadega neiupeõlves mitmetes näitemängudes mängis. Sel ajal olnus seltsimaja Kärneri maja ja mõisa häärberi vahel. Üldse olnud kultuurielu mõisa poolt väga soosiv.

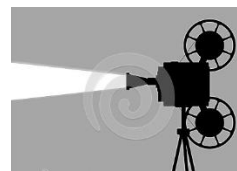
Kassari mõisa peahoone (hävinud)

Foto: Hiiumaa Muuseumi kogudest

Kassari mõisa valitsejamaja, milles praegu asub Hiiumaa muuseumi Kassari ekspositsioon. Hoones toimuvate suveürituste info leia Kassari kultuurineljapäevade kavast

Kinomälestusi Kassari-päevilt

Lehte Voole (Vahe)

Minu esimene filmielamus oli algkooli päevil. Valimiste päeval näidati ühes klassiruumis kino. Ema võttis meid õega kaasa, sest enne oli väike kontsert, kus ema esines ka lauluga ja pärast näidati filmi. Mis filmiga tegu, ei mäleta. Istusime õega esimeses reas toolidel. Meelde on jäänud vaid valged kappavad hobused, kes nagu otse meie suunas kihutasid. Tundsime hirmu, et kohe ajavad nad meid alla. Lastena ei jaganud me seda, et kõik toimub kinolinal.

Suuremaks saades võisime aeg-ajalt rahvamajas kinos käia. Kodus kehtestati selleks oma reeglid. Vajalikud kodutööd (rohimine, heinatöö, kartulivõtt vms.) pidi tehtud olema. Siis anti 20.kopikat kinoraha. Kaevu ääres sai tennised hambapulbriga valgeks hõõrutud ja kinnomineku koos oma küla lastega algas. Vahel aga oli ka tõrkeid kui millegipärast ei lubatud. See tekitas trotsi. Kord olevat ma peale kinnomineku keelu saamist sodinud valge vahekoja (ruum suure toa ja esiku vahel) ukse musta värvipliitsiga ära, kirjutades sinna mitmesse kohta suurelt – MIND PIINAVAD KÕIK. Ise ma seda praegu enam ei mäletanud (küllap viskasin

selle lolluse igaveseks oma peast), kuid õde Silvi tuletas meelde. Nädal aega olin ma kodus veel vaikimise päevi teinud, ilmselt oli solvumine nii tugev. Leppida aga tuli, sest kinoraha saamine sõltus emast või vanavanematest. Tihti mõtlesin, et saaks juba 16, siis võib vabalt kinos käia. Mitte seda, et alla 16 a. keelatud filme vaadata, vaid kodus öeldi, et siis oled nii suur ja teenid kolhoosis endale ise kinoraha.

Kino meelitas ka seepärast, et tihti oli rahvamajas peale kino tants. Toolid lükati seina äärde, keegi mängis pilli ja noored ning vanad tantsisid. Kui polnud noormehi, tantsisid tüdrukud omavahel. Suvel tuli rahvast ka Putkastest, Käinast ja isegi Suuremõisa kandist. Kohalikud poisid eriti ei tantsinud, vaatasid lihtsalt pealt. Kui tüdrukutega esikus uusi nägusid märkasime, siis läks ennustamine lahti, et keda see või teine noormees

tuleb tantsima paluma. Kui läks täppi, oli kihistamist omavahel palju.

Üks pillimeestest oli ka minu õde Silvi. Ta mängis akordioni ja lood olid peas. Eks tal siis veidi annet oli, kuigi akordionimängu ta kusagil õppinud polnud. Kuuendas klassis Käina koolis õppides hakkas ta Kärkla Muusikakoolis klaverit õppima. Ikka kolm korda nädalas peale tunde Putkaste teeristist bussiga Kärkla ja sealt õhtuse seitsmese bussiga samasse kohta tagasi ning siis jalgsi või jalgrattaga (sõltuvalt aastaajast) koju Kassarisse. See kõik oli väga väsitav, seetõttu katkestas ta peale 1,5 aastat õpingud muusikakoolis. Ema aga soovis väga, et Silvi end edasi arendaks ja kinkis talle akordioni. Nii ta siis kodus kuulumise järgi neid lugusid õppis. Ilmselt soovis ema ka minust pillimeest teha ja mulle osteti kitarr. Minul aga selline anne puudus ja peale paari-kolme loo tinistamist riputasin kitarri seinale naela otsa ja sinna ta jäi.

Silvi ütles ise oma pillimehe „ameti“ kohta, et „ära tüütas.“ Tahtsin ise ka nii väga tantsida, aga muudkui toodi pill sülle ja öeldi-mängi! Sul nii head särtsakad lood, mille järgi hea tantsida“, meenutab Silvi. Lisas aga

siiski, et ega päris tantsimata ta ka ei jäänud, sest oli ka teisi pillimehi.

Olen käinud Kassaris n.ö. vabaõhu kinos. Ühel augustikuu õhtul seati muuseumi juures teisele poole tamme üles suur ekraan. Ei mäleta aastat ega

filmi, aga ühe korra olen sellise elamuse saanud.

Kino oli tol ajal üks tore koosviibimise koht, sest ega peoõhtuid siis eriti sageli ei korraldatud. Igatahes mälestused on head ja usun, et ka teistel minu kaasaegsetel.

KINO
K
HIUMAA

Tänavu ootab ees juba kolmas suvi, mil Hiiumaa Kino meeskond võtab pea iganädalaselt ette teekonna Kassaris, et piirkonna elanikele ning saare külalistele pakkuda mõnusat suveõhtute ajaveetmisvõimalust kinoekraani kaudu. Lisaks Orjaku külamajale ja Kassari rahvamajale, kus filme ka eelmistel aastatel näidatud, on linastuskohtade nimistusse lisandumas Kassari Puhkekeskus, mis võimaldab julgelt Kassari tituleerida kõige kinorikkamaks piirkonnaks kogu Hiiumaal. Suvekinoprogramm on meelelahutuslik ja suviselt kerge, kohapeal soetatav linastuse pilet maksab 5 €.

Kohtumisteni kino-Kassaris!
Arno Kuusk, MTÜ Hiiumaa Kino

Suvel Kassaris linastuvate filmide kohta jälgi infot <https://www.facebook.com/hiiumaakino>

KASSARI
KKNP
KULTUURI-
NELJAPÄEVAD

SUVI KASSARIS & Kassari

KultuuriNeljaPäevad (KKNP) 2016 KAVA

---

*NB! kava seisuga 5.mai – Korraldajatel on õigus teha muudatusi, jälgige täpsemat infot
www.kassarimaa.ee*

Neljapäev, 12. mai KASSARI KULTUURINELJAPÄEVADE AVASÜNDMUS Orjaku külamajas

18.00 Näituse „Mere lähedus“ avamine – Külli Laidla fotod ja tekstiilid.

Näituse avamisele järgneb **KONTSERT „Sadamalt Sadamale“** – Marek Sadam ja Tõnu Laikre. Tasuta, avatud väike sadamakohvik.

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

Neljapäev, 19. mai KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

15.00-19.00 Orjaku külamaja – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik. Info Margit Kääramees, tel. 52 44820

19.00 Reisimuljeteõhtu Orjaku külamajas. Tasuta, väike sadamakohvik.

Neljapäev, 26. mai KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-17.00 Koduklubi Kassari rahvamajas – rõivaste parandamine – kohal õmblusmasinad ja tarvikud ning võimalik parandada oma rõivad või lõpetada mõni pooleliolev kergem õmblustöö juhendaja kaasabil. Sobivad õmblusdetailid tuleb ise kaasa võtta. Tasuta, info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

15.00-20.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik. Info Margit Kääramees, tel. 52 44820

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

Neljapäev, 2. juuni KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammiss, tel. 5648 7057

17.00 Gurmeeõhtu - kooskokkamine – koos teeme, koos sööme – pelmeenid erinevate täidistega. Toimub vähemalt 8 in osalusel, osalustasu 5€. Info ja reg. tel. 55 80543

15.00-20.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik. Info Margit Kääramees, tel. 52 44820

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

Laupäev, 4. JUUNI

12.00 Hiiumaa Maraton START Kassari puhkekeskuse juurest. Info www.kassarikeskus.ee

19.00 Kassari Kuursaali avamine Kassari puhkekeskuse juures. Info www.kassarikeskus.ee

Neljapäev, 9. juuni KKNP

9.00-11.00 Hommikumatk - Kassari floora ja fauna – jalgsimatk Kassari kaunitel loodusradadel koos matkajuhiga algusega Kassari rahvamaja juurest. Info Taavet Tikk tel. 5235478

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammiss, tel. 5648 7057

19.00 KONTsert D'ART DUO Kassari rahvamajas. Pilet 5€

15.00-20.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik. Info Margit Kääramees, tel. 52 44820

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

Neljapäev, 16. juuni KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

10.00-18.00 Hiiumaa muuseumi Kassari näitusemajas külastamine soodushinnaga. Info tel. 4697121

14.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik. Info Margit Kääramees, tel. 52 44820

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

Sõru Jazz kontserdid Orjaku külamajas:

20.00 Indrek Kruusimaa-Pääru Oja

21.00 Hanna-Liina Võsa trio

Päevapilet 10€, sooduspilet 7€

22.30 JAZZI-ÖÖ-KINO Orjaku külamajas. Korraldab MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Neljapäev, 23. juuni KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00 Toiduga sõbraks! Tervislikud jäätised lastele. Osalustasu 4.-. Vajalik registreerumine tel. 55 80543

12.00-15.00 Trahter Vetsi Tall - Jaanipiknik talli õuel. Rikkalik valik küpsetisi, saab ka kaasa osta. Soojad taluleivad ja saiad.

15.00 Kassari kiviveski tutvustus. Kontakt Kalev Vahe tel. 50 31314

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik. Info Margit Kääramees, tel. 52 44820

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

20.00 Kassari jaanituli Kassari kiigeplatsis, tantsuks Ivo Linna ja Anti Kammiste.

23.00 Kassari jaanitule Afterparty Pullu Pubis.

Kolmapäev, 29. juuni KINOÕHTU Kassari rahvamajas. MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Neljapäev, 30. juuni KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00 Säätetirbi tripp - matk neile, kes ei ole veel tirbi tippu puutunud või pole seda ammu teinud. Väike piknik . Algas Säätetirbi parklast. Info Taavet Tikk tel. 523 5478

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

18.00 Hiiu Õlle Bingo Hiiu Õlle Kojas (Kassari puhkekeskus). Pilet 5€ (min 10in – max 20in) Info tel. 46 97169 www.kassarikeskus.ee

16.00 Kassari kabeli ja kabeliaia tutvustamine. Tasuta, annetused kabeli toetuseks.

11.00-19.00 Orjaku külamaja – avatud Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

19.00 KONTSERT – ansambel „Lõõtsavägilased“ Orjaku külamajas. Pilet 6€

20.30 TANTSUÕHTU SADAMAS – Lõõtsavägilased ja sõbrad. Pilet 6€ Avatud väike sadamakohvik. NB! Kontsert ja tantsuõhtu kokku 10€

1.-2. JUULI KASSARI KITARRID mitmes paigas Kassari saarel:

1. juuli 20.00 Tõnis Mägi ja Riho Sibul Orjaku külamajas. Pilet 15€

1. juuli 00.00 Märten Kross Kassari Kabelis. Pilet 10€

2. juuli 15.00 Andre Maaker Orjaku külamajas. Pilet 10€

2. juuli 18.00 Rainer Jancis Orjaku külamajas. Pilet 10€

2. juuli 20.00 Hedvig Hanson Trio Orjaku külamajas. Pilet 15€

2. juuli 22.00 Festivali lõpetamine Kassari Kuursaal

NB! Festivali pass 35€. Piletid müügil Piletillevis ja enne algust kohapeal. Info tel. 5621 7207

Kolmapäev, 6. juuli 21.00 Kassari Kuursaal KINOÕHTU. Pilet 5€

Neljapäev, 7. juuli KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00 Koduklubi Kassari rahvamajas – koduveini ja koduõlle valmistamise näpunäited kogenud valmistajalt. Tasuta.

17.00-21.00 Gurmeeõhtu – ühe õhtu pizzakohvik Kassari rahvamajas, meeleolu loob itaaliapärase muusika akordionil. Sisepääs tasuta, kohapeal söögi-joogi menüü, külalisi võtame vastu ka jooksvalt.

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammiss, tel. 5648 7057

18.00 Hiiu Õlle Bingo Hiiu Õlle Kojas (Kassari puhkekeskus). Pilet 5€ (min 10in – max 20in) Info tel. 46 97169 www.kassarikeskus.ee

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

11.00-17.00 Matkapäev Orjaku matkaradadel – matkade algused 11.00, 14.00, 17.00 Orjaku külamajast. Matkajuht Inna Lepik. Osalustasu 2€/in. NB! Vajalik registreerumine tel. 52 44 820

15.00 alates

Väljasõidud merele Orjaku sadamast.

Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

19.00 Kaunist

Kontsert Kaunis

Sadamas – The ILVES

Sister ja ABBA

parimad lood Orjaku

külamajas. Pilet 10€,

eelmüügist

külamajast 8€

Reede, 8. juuli 20.00

Kassari Kuursaalis LIVE: Vaiko Eplik & Eliit. Pileti-info www.kassarikeskus.ee

Kolmapäev, 13. juuli 21.00 Kassari Kuursaalis KINOÕHTU. Korraldab MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Neljapäev, 14. juuli KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

10.00-18.00 Hiiumaa muuseumi Kassari näitusemajas külastamine soodushinnaga. Info tel. 4697121

12.00-18.00 Trahteris Vetsi Tall Hiiu toidu päev ja muistsed road.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

13.00 Kassari kabeli ja kabeliaia tutvustus. Tasuta, annetused kabeli toetuseks.

15.00 Kassari kiviveski tutvustus. Kontakt Kalev Vahe tel. 50 31314

18.00 Hiiu Õlle Bingo Hiiu Õlle Kojas (Kassari puhkekeskus). Pilet 5€ (min 10in – max 20in) Info tel. 46 97169 www.kassarikeskus.ee

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

Hiiu Folk kontsert Orjaku külamajas. Kellaaeg ja pileti-info täpsustamisel.

15.-17. juuli Pärimusmuusikafestival Hiiu Folk kontserdid ja töötoad mitmel pool Kassari saarel. Info www.hiiufolk.ee

Laupäev, 16. juuli 20.00 Kassari Kuursaalis LIVE: Ines. Piletiinfo www.kassarikeskus.ee

Kolmapäev, 20. juuli Kassari Kuursaalis KINOÕHTU. Korraldab MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Neljapäev, 21. juuli KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-22.00 Sakste söögisedel, kantud mõisaajast trahteris Vetsi Tall.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

18.00 Hiiu Õlle Bingo Hiiu Õlle Kojas (Kassari puhkekeskus). Pilet 5€ (min 10in – max 20in) Info tel. 46 97169 www.kassarikeskus.ee

19.00 Kontsert „Unustamatu Georg Ots“ Kassari rahvamajas. Pilet 4€

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. NB! Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

22.00 ÖÖKINO Orjaku külamajas. Korraldaja MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Reede, 22. juuli Kassari Kuursaalis LIVE: Tanja Mihhailova. Pileti-info www.kassarikeskus.ee

Kolmapäev, 27. juuli Kassari Kuursaalis KINOÕHTU. Korraldab MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Neljapäev, 28. juuli KKNP

4.30 Päikesetõusu Metsik Matk Kassaris – Kukekaarli Villa kutsub matkama! Algas Kassari rahvamaja juurest. NB! Kohtade arv piiratud, vajaik eelregistreerimine! Matkajuht teavitab ka jalanõude ja riietuse erisusest. Info Tarmo Suurvärav Tel. 52 08 905 info@kukekaarli.com

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

18.00 Hiiu Õlle Bingo Hiiu Õlle Kojas (Kassari puhkekeskus). Pilet 5€ (min 10in – max 20in) Info tel. 46 97169 www.kassarikeskus.ee

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. NB! Vajalik broneerimine eelmisel päeval tel. 52 44 820

20.00 Juubelikontsert JÄÄÄÄR-25 Orjaku sadamas. Pilet 15€ müügil Piletilevis ja enne algust kohapeal.

Kolmapäev, 3. august Kassari Kuursaalis KINOÕHTU. Korraldab MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Neljapäev, 4. august KKNP

11.00-17.00 Hiiumaa Kohvikutepäeva eel-eelkohvik „Omaette Ooper“ Kassari rahvamajas.

12.00-20.00 Hiiumaa Kohvikutepäeva eel-eelkohvik „Kaetud Paadid Näoga Mere Poole“ Orjaku külamajas ja sadamas.

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

13.00 Kassari kabeli ja kabeliaia tutvustus. Tasuta, annetustekast kabeli toetuseks.

15.00 Kassari kiviveski tutvustus. Kontakt Kalev Vahe tel. 50 31314

18.00 Hiiu Õlle Bingo Hiiu Õlle Kojas (Kassari puhkekeskus). Pilet 5€ (min 10in – max 20in) Info tel. 46 97169 www.kassarikeskus.ee

20.00 Liis Lemsalu, Ott Lepland ja Juss Haasmaa kontsertetenduses BACKSTAGE Orjaku sadamas. Piletid saadaval Piletilevist alates 1. juunist ja enne august kohapeal.

Reede, 5. august Kassari Kuursaalis LIVE: Jarek Kasar. Pileti-info www.kassarikeskus.ee

Neljapäev, 11. august KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

19.00 Gurmeeõhtu Kassari rahvamajas. Toimub vähemalt 8 in korral, osalustasu 16€

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

18.00 Hiiu Õlle Bingo Hiiu Õlle Kojas (Kassari puhkekeskus). Pilet 5€ (min 10in – max 20in) Info tel. 46 97169 www.kassarikeskus.ee

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. NB! Vajalik broneerimine päev enne tel. 52 44 820

19.00 KONTSERT-SALONGIÕHTU – Loore Martmaa autorilaulude õhtu. Pilet 6€ Väike sadamakohvik.
u 20.30 järgneb TANTSUÕHTU SADAMAS. Pilet 6€. Väike sadamakohvik.
NB! kontsert+tantsuõhtu pilet kokku 10€

Neljapäev, 18. august KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

10.00-18.00 Hiiumaa muuseumi Kassari näitusemajas külastamine soodushinnaga. Info tel. 4697121

19.00-22.00 Zastolitsa. Eesti vanausuliste köök ja aastasadu talletatud tavad trahteris Vetsi Tall. Kokk ja jutuvestja Mustveest. Kolmekäiguline õhtusöök, vahepalad sõnas ja pildis. Lauad ettetellimisel, 15 € in. Info tel. 5648 7057

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. NB! Vajalik broneerimine päev enne tel. 52 44 820

22.00 ÖÖKINO Orjaku külamajas. Korraldaja MTÜ Hiiumaa Kino. Pilet 5€

Laupäev, 20. august Hiiu Kala ja Õlle festival Kassari puhkekeskuses. www.kassarikeskus.ee

Kolmapäev, 24. august KINOÕHTU Kassari rahvamajas. MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Neljapäev, 25. august KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-17.00 Toiduga sõbraks! Tervislikud koogid. Kassari rahvamajas. Juhendaja Liina Siniveer. Pilet 3€

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – Rannarahva toidusedel.

15.00-17.00 Leivavilja lugu ja taluleiva tegu Vetsi Tallis. Saab sooja taluleiba maitsta ja kaasa osta. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

11.00-19.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. NB! Vajalik eelregistreerimine tel. 52 44 820

Laupäev, 27. august Hiiumaa Külade päev ja Muinastulede öö tähistamine Orjaku sadamas ja külamajas. Info tel. 52 44 820

Neljapäev, 1. september KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-18.00 Trahter Vetsi Tall – September on Eesti toidu kuu: talutoidud uues kuues. Taluleivad. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

15.00-20.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

15.00 alates matkad Orjaku matkaradadel koos matkajuhiga. Info tel. 52 44 820

15.00 alates Väljasõidud merele Orjaku sadamast. NB! Vajalik eelregistreerimine tel. 52 44 820

18.00 KOOLI-ALGUSE-KINO Orjaku külamajas. MTÜ Hiiumaa Kino, pilet 5€

Neljapäev, 8. september KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-18.00 Trahteris Vetsi Tall – talutoidud uues kuues. Taluleivad. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

18.00 Gurmeeõhtu – kohalikud salakokad – Toomas Risti kodused toidud Kassari rahvamajas. Osalustasu 3€

15.00-20.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

Neljapäev, 15. september KKNP

11.00-17.00 Kassari rahvamaja – avatud raamatukogu-kohvituba, näitus „Ajaleht Kassarimaa 20“. Info Liisi Kummer-Leman tel. 55 80543

12.00-15.00 Koduklubi Kassari rahvamajas – suvisesed hoidised - retseptivahetus ja erinevate hoidiste degusteerimine. Tasuta.

10.00-18.00 Hiiumaa muuseumi Kassari näitusemajas külastamine soodushinnaga. Info tel. 4697121

12.00-18.00 Trahteris Vetsi Tall – talutoidud uues kuues. Taluleivad. Info Ester Tammis, tel. 5648 7057

15.00-18.00 Orjaku külamaja avatud – Külli Laidla foto-ja tekstiilinäitus „Mere lähedus“; stendinäitused „Hiiumaa kalad“ ja „Loopealsete elustik“. Väike sadamakohvik.

19.00 Kassari Kultuurineljapäevade lõpetamine - KONTSERT Orjaku külamajas - Eeva ja Villu Talsi.

Pilet 6€/8€, KKNP vabatahtlikule toimekonnale tasuta.

**KASSARI
KKNP
KULTUURI-
NELJAPÄEVAD**

Läbi suve:

– **15. juunist kuni 31. augustini "Teeliste kirikud"** raames Kassari kabel avatud reedel ja laupäeval 12.00-17.00

– Kassari Haridusseltsi näitetrupi etendused „Adam ja Eeva“ Kassari rahvamajas - ajad täpsustuvad, jälgige reklaame!

